

<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>. 3. Гражданский кодекс Украины (в ред. От 27.09.2014) – [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>. 4. Гражданский процессуальный кодекс Украины (в ред. От 04.06.2014) – [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/...> 5. Хозяйственный кодекс Украины (в ред. От 24.07.2014) – [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>. 6. Об авторском праве и смежных правах: Закон Украины в ред. от 05.12.2012 – [Электронный ресурс] – Режим доступа: : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/...> 7. Бондаренко С.В. Авторское право и смежные права. – К.: Ин-т интел. собств. и права, 2008 – 288 с. 8. Мельников М. Пиратство как преступление в области авторского права и смежных прав: взгляд на проблему // Право Украины. – 2003. – № 4. – С. 72–75.

*Хомов С.М.
м. Харків, Україна*

ФОРМИ ЗДІЙСНЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДЕРЖАВНОЮ ФІСКАЛЬНОЮ СЛУЖБОЮ УКРАЇНИ

Одним із видів контролю за діяльністю Державної фіскальної служби України (далі – ДФС України) є громадський контроль. Згідно зі ст. 38 Конституції України «громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування» [1]. Таке конституційне положення передбачає наявність громадського контролю, як одного із видів соціального контролю, що здійснюється як об'єднаннями громадян, так і самими громадянами за діяльністю органів публічної влади. Він виступає важливою формою залучення населення до управління суспільством і державою, тим самим сприяючи розвитку демократії в нашій країні.

Громадський контроль як засіб забезпечення законності в діяльності органів публічної влади суттєво відрізняється від усіх інших видів контролю. Ця відмінність полягає насамперед у тому, що всі суб'єкти громадського контролю виступають від імені громадськості, а не держави. Тому їх контрольні повноваження, як правило, не мають юридично-владного змісту. Тому рішення громадських організацій за результатами перевірок мають, як правило, рекомендаційний характер. Крім того, для громадського контролю характерною рисою є попередження порушень у сфері виконавчої влади за допомогою засобів суспільного впливу [2, с. 228].

Серед найпоширеніших форм здійснення громадського контролю за діяльністю органів публічної влади, у тому числі й ДФС України, спеціалісти називають соціологічні та статистичні дослідження, громадські слухання, громадську експертизу актів органів публічної влади та їх проектів, публікації в пресі, випуски на радіо, телебачення, оприлюднення в мережі Інтернет; громадську експертизу, участь громадськості в роботі колегіальних органів влади, перевірку діяльності будь-якої організації або відповідальної особи, аналіз звернень громадян, результатів діяльності тощо [3, с. 114]. Важливість у реалізації громадського контролю також довели такі форми співробітництва органів публічної влади й громадськості як громадські ради, які існують у вигляді публічного органу представництва громадськості, експертно-консультативного органу або сполучають представницькі та експертні функції [4, с. 276]. Наприклад, при Головних управліннях ДФС України в областях, функціонують громадські ради, які здійснюють широке коло заходів, спрямованих на реалізацію експертно-консультативних та представницьких функцій (опрацьовують проекти законодавчих актів з питань митної, податкової справи, розроблених ДФС України, готують пропозиції щодо їх удосконалення; готують пропозиції щодо удосконалення норм Митного й Податкового кодексів України, а також інших нормативно-правових актів з питань митної і податкової справи; аналізують реалізацію пілотних проектів та ініціатив ДФС України, спрямованих на спрощення митних, податкових процедур; приймають участь у вивченні громадської думки щодо стану дотримання законності працівниками ДФС України під час здійснення митних, податкових процедур; приймають участь у проведенні опитувань користувачів єдиного веб-порталу ДФС України та аналізі їх результатів з метою вивчення громадської думки щодо ефективності надання ДФС України інформаційних послуг через офіційний веб-портал тощо).

Серед інших форм громадського контролю слід назвати з'їзди та конференції громадських організацій, громадські форуми та зльоти, в яких поєднуються риси безпосередньої і представницької демократії. Проте виключно на громадський контроль орієнтований інший різновид зборів громадян – збори, мітинги, демонстрації, пікетування, які використовуються або як засоби підтримки, або як засоби тиску на органи влади, з метою примусити їх прийняти певні рішення [5, с. 271]. Також структурними елементами громадянського контролю виступають довідчі комітети, консультаційні чи координаційні ради при органах влади. Порядок їх створення та функціонування регламентований спеціальними нормативно-правовими актами [6, с. 104].

Слід відзначити, що ДФС України з метою забезпечення участі громадськості у прийнятті найактуальніших питань у митній і подат-

ковій сфері, використовує таку форму громадського контролю, як громадське обговорення. На офіційному веб-порталі ДФС України розміщено рубрику «Громадське обговорення» де на обговорення громадськості з метою отримання коментарів, зауважень, пропозицій виносяться найважливіші питання діяльності ДФС України (наприклад, реформування вітчизняної податкової системи, спрощення процедур податкового адміністрування та відповідного підвищення його загальної ефективності тощо).

Особливим видом здійснення громадського контролю за діяльністю ДФС України є проведення громадської експертизи. Як відзначає О. Шаповалов, громадська експертиза діяльності органу виконавчої влади – це оцінка прийнятих ним нормативно-правових актів, його рішень, дій чи бездіяльності з метою визначення відповідності діючому законодавству, правам та інтересам населення в цілому або окремих його груп, яке проводиться невідповідними товариствами й установами (громадськими організаціями, благодійними і релігійними організаціями, професійними та творчими спілками, органами самоорганізації населення та іншими об'єднаннями громадян, окрім політичних партій, а також недержавними ЗМІ) [7].

Порядок проведення громадської експертизи регламентовано Порядком сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади (далі – Порядок), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 5 листопада 2008 р. № 976 [8]. Відповідно до п. 2 Порядку громадська експертиза діяльності органів виконавчої влади є складовою механізмом демократичного управління державою, який передбачає проведення інститутами громадянського суспільства оцінки діяльності органів виконавчої влади, ефективності прийняття і виконання такими органами рішень, підготовку пропозицій щодо розв'язання суспільно значущих проблем для їх врахування органами виконавчої влади у своїй роботі.

Право здійснення громадської експертизи належить інститутам громадянського суспільства, під якими слід розуміти громадські організації, професійні й творчі спілки, організації роботодавців, благодійні і релігійні організації, органи самоорганізації населення, недержавні засоби масової інформації та інші невідповідні товариства і установи, легалізовані відповідно до законодавства (пп. 2 п. 2 Порядку).

Окремі напрями діяльності ДФС України також підлягали громадській експертизі. Так, 6 серпня 2014 р. до ДФС України з офіційним запитом звернулася Дніпропетровська обласна громадська організація «Дніпропетровський координаційно-експертний центр з питань регуляторної політики» щодо проведення громадської експертизи діяльності

органу виконавчої влади [9]. Метою громадської експертизи було проведення незалежної громадської оцінки регуляторної діяльності колишнього Міністерства доходів і зборів України у 2012, 2013 рр. та I півріччі 2014 р., а також розробка експертних пропозицій з удосконалення регуляторної діяльності цього відомства. На підставі цього запиту ДФС України було видано наказ від 18 серпня 2014 р. № 49 «Про проведення громадської експертизи» і призначено відповідальну особу ДФС України за забезпечення взаємодії з Дніпропетровською обласною громадською організацією «Дніпропетровський координаційно-експертний центр з питань регуляторної політики» [10].

Отже, підсумовуючи наведене відзначимо, що громадський контроль, як вид соціального контролю, виступає дієвим механізмом залучення громадськості до діяльності ДФС України. Такі форми громадського контролю, як громадська експертиза, громадські слухання, громадське обговорення, соціологічні та статистичні дослідження, участь громадськості у роботі колегіальних, експертних та консультативно-дорадчих органів є потужним засобом впливу громадськості на діяльність ДФС України. Тому необхідно приділяти більше уваги правовому удосконаленню, впровадженню форм громадського контролю не тільки в діяльність ДФС України, а й усіх органів публічної влади, тим самим сприяючи розвитку демократичного суспільства в нашій державі.

Список літератури: 1. Конституція України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96–ВР // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 30. – Ст. 141. – зі змін. та допов. 2. Малиновський В.Я. Державне управління : Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В.Я. Малиновський. – Луцьк: Вежа, 2000. – 558 с. 3. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.-ред. колегія : Ю.В. Ковбасюк (голова) та ін. – К. : НАДУ, 2011. – Т. 1 : Теорія державного управління / наук.-ред. колегія : В.М. Князев (спів. голова), І.В. Розпутенко (спів. голова) та ін. – 2011. – 748 с. 4. Панченко Т.В. Громадський контроль і його вплив на формування ефективності роботи місцевого врядування / Т.В. Панченко // Зарубіжний досвід організації та роботи місцевої влади [монографія] / О.В. Власенко, П.В. Ворона, М.О. Пухтинський та ін. – Полтава, 2009. – 288 с. – С. 261–276. 5. Муниципальное право Российской Федерации : Учебник / Борисова Н.Е., Дмитриев Ю.А., Комарова В.В., Пылин В.В., Шапкин М.А., Шевелева Н.А. / под ред. Ю.А. Дмитриева. – М. : Изд-во МЦУПЛ, 1999. – 512 с. 6. Громадська участь у творенні та здійсненні державної політики / Уклад. : Е.А. Афонін, Л.В. Гонюкова, Р.В. Войтович. – К.,

2005. – 250 с. 7. Шаповалов О. Громадський контроль влади. Міф поступово втілюється у реальність? / Олександр Шаповалов [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://justus.com.ua/ua/articles/2008/11/12/880/>. 8. Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади : постанова Кабінету Міністрів України від 5 лист. 2008 р. № 976 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 86. – Ст. 2889. – зі змін. та допов. 9. Запит щодо проведення громадської експертизи діяльності органу виконавчої влади (відповідно до Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 5 листопада 2008 р. № 976 зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://sfs.gov.ua/data/material/000/108/160359/gromadska_ekspertuza.PDF. 10. Про проведення громадської експертизи : наказ ДФС України від 18 серп. 2014 р. № 49 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/dpa-i-gromadskist/gromadska-ekspertiza/160361.html>.

*Ценко М.Б.
г. Харків, Україна*

ПРАВСТВЕННЫЙ ДОЛГ И ЧЕСТЬ КАК НЕОБХОДИМЫЕ СОСТАВЛЯЮЩИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ЮРИСТОВ

Украинское общество, в котором сегодня происходят сложные процессы политических, экономических, культурных трансформаций, ощутило изменилось в своих духовно – ценностных ориентациях и требованиях к государству, властным структурам, касающихся качества выполнения ими своих обязанностей по обеспечению достойного существования граждан. В поле зрения общественности все чаще попадают представители юридических профессий. Качество выполнения ими своих профессиональных обязанностей вызывает не просто неудовлетворенность решением отдельных вопросов. В общественном сознании формируется все более стойкое негативное отношение и недоверие к юристам разных специализаций. Сущностной основой такого отношения являются нравственные претензии общества к выполнению юристами своего профессионального долга. Поэтому целью нашей работы является рассмотрение сущности и сути профессионального долга и его соотношение с честью юриста.

Профессиональная деятельность юристов является одной из наиболее сложных и ответственных профессий в обществе и в государ-